

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย : นางบุณรดา กรรณสูต

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม พ.ม., พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)

: พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ. พ.ม., พธ.บ., M.A.,

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ๓. เพื่อนำเสนอการประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูป/คน และสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ รูป/คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและการพรรณนาความ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๒๖ ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปัญหาทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ขาดบุคลากรครูที่มีความชำนาญการด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์การเรียนการสอน การบริหารการเงินงบประมาณในการเรียนการสอนยังไม่มีอุปสรรคเกิดขึ้นอยู่ การบริหารวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็มีข้อบกพร่องหลายประการ และการจัดการโรงเรียนผู้บริหารต้องส่งเสริมบุคลากรครูให้ได้ทุนศึกษาต่อเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

๒. หลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือ การประยุกต์ใช้ตามหลักอิทธิบาท ๔ ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ตามหลักทฤษฎีระบบราชการและทฤษฎีการจัดการ กล่าวคือการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุมเป็นต้น

การบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักอิทธิบาท ๔ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน กล่าวคือ **ด้านฉันทะ** คือผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกห้องเรียน ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น **ด้านวิริยะ** คือผู้บริหารมีความเพียรพยายามทำงานในตำแหน่งหน้าที่ด้วยความเสียสละเพื่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมส่วนรวม จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่การเรียนดี แต่ฐานะครอบครัวยากจน และเด็กพิเศษ โดยระดมทุนการศึกษาให้เพียงพอต่อความขาดแคลนและจำเป็น **ด้านจิตตะ** คือผู้บริหารมีการจัดการส่งเสริม สนับสนุนจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งเสริมจัดทำห้องสมุดมีชีวิตในโรงเรียนเพื่อให้ครูและนักเรียนอ่านหนังสือ **ด้านวิมังสา** คือผู้บริหารมีการตรวจสอบวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรตามกฎระเบียบ นโยบายทั้งงานวิชาการ งานบุคคล งานการเงิน และงานบริหารทั่วไป

การบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ได้แก่ อัมมัญญตารูจักหลักเหตุผล อัตถัญญตารู ผู้บริหารสามารถกระตุ้นและจูงใจบุคคลให้เกิดความรักและผูกพันในองค์กร อัตตัญญตารู ดูแลการเรียนการสอน อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกให้ดี มัตตัญญตารู เน้นการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โปร่งใส กาลัญญตารู กำหนดเวลาการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปริสัญญตารู นำทรัพยากรทั้งปวงในท้องถิ่นมาใช้สอยให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน บุคคลัญญตารู ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการพยายามพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่งในสังคม

๓. การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน กล่าวคือ **ด้านการวางแผน** เป็นการเตรียมการให้ได้บุคลากรใหม่เป็นไปตามความต้องการของหน่วยงาน การบริหารจัดการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของประเทศ ผู้บริหารต้องมีจิตตะมีความตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝัไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย หมั่นใส่ใจ สนใจฝึกฝัในความดีด้วยความมั่นใจ **ด้านการจัดองค์การ** เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการบรรจุแต่งตั้งหลังจากที่ได้คัดเลือกบุคลากรได้แล้ว มอบหมายหน้าที่การทำงานให้ปฏิบัติตามความเหมาะสม **ด้านการบริหารบุคคล** คือการประชุมสัมมนา เป็นการเพิ่มพูน ปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงาน การเสริมสร้างศักยภาพการทำงานของครูทันกับโลกปัจจุบัน **ด้านการอำนวยการ** ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่สำคัญเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย **ด้านการควบคุม** ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เป็นกำกับดูแลกฎระเบียบ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน แก้ไขการทำงานที่มีข้อบกพร่อง

Dissertation Title : An Application of Buddhist Administration Model of Basic Educational Institutes in Nonthaburi Province

Researcher : Mrs. Bunrada Karnasuta

Degree : Doctor of Philosophy (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Surapon Suyaprom M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)

: Phramaha Boonlert Indhapañño Asst.Soc.Prof.

Date of Graduation : January 27, 2016

ABSTRACT

The Objectives of this research were 1. To study general issues and problems of basic educational institutes, 2. To study Buddhadhamma, concepts and theories related to basic educational institutes administration and 3. To propose the application of Buddhist administration model of basic education in Nonthaburi Province.

The research methodology was the mixed methods between the quantitative and qualitative researches. Qualitative research collected data from 18 key informants with structured in-depth-interview by in-depth-interviewing and 9 participants in focus group discussion selected from experts who were involved with basic educational administration and analyzed data by descriptive interpretation. The quantitative research collected data with questionnaires from 226 samples. Data were analyzed by descriptive statistics; frequency, percentile, average and standard deviation.

Findings were as follows:

1. General issues and problems of basic educational institutes were lacking of teaching personnel who had experience and skill in teaching and budget management. Learning and teaching had problems as well as teaching materials and equipment in the basic educational institutes had many problems. As for school administration, the administrators must promote teachers with scholarship for further appropriate education.

2. Buddhadhamma, concepts and theories related to the basic educational institute administration were the application of Itthipata 4, Sappurisadhamma 7, bureaucratic and administrative theories consisting of planning, organizing, staffing, directing and controlling.

The administration of basic educational institutes according to Itthipata 4, Sappurisadhamma 7 and the principle of administration; planning, organizing, staffing directing and controlling. The administration according to Itthiada 4 was that, **Chanta**, aspiration, administrators must promote and supporting learning activities for whole schools, both in and out of the classrooms using community learning centers and local wisdom, **Viriya**, effort, administrators must put an effort to develop for the benefits of schools, community and society as a whole. Setting up a helping unit to help support good students from the poor families and handicap students with the necessary and sufficient funds, **Jitta**, attention, administrators paid attention to promote and support school environment, live libraries in schools to promote teachers and students to read more and **Vimamsa**, investigation, administrators must investigate the staff performance with regard of rules, regulations and policy in the aspects of academy, personnel, financial and general administration.

Administration of basic educational institutes according to Sappurisadhamma 7 was that; **Dhammaññutā**, knowing the laws, **Atthaññutā**, knowing the purposes, administrators encouraged personnel to have loyalty and obligation to the institutes, **Attaññutā**, knowing oneself, administrators took good care of buildings and facilities, **Mattaññutā**, moderation, emphasizing the abiding by rules and regulations strictly, **Kalaññutā**, knowing time, setting time for learning and teaching in accordance with curriculum, **Parisaññutā**, knowing the assembly, utilizing the community resources for the benefits of schools, **Puggalaññutā**, knowing the individual, administrators had vision and effort to develop the children and the youth to grow being good and intelligent persons in society.

3. The Buddhist administration model of basic educational institutes in Nonthaburi according to the samples' opinions by over all was at high level. That was **planning**; the preparation to have new personnel as needed by the organization and administration must be carried out according the policy of the Office of the Basic

Education Commission, the project of National educational standard up-grading. Administrators must pay attention to the responsibility with thoughtfulness, not to let the mind wander away from duties, pay attention to good doing with confidence, **organizing**, setting up the structure for personnel and the chains of command in the organizations, employment after selection with appropriate assignment of the job. **staffing**, there should be seminar and meeting to promote and up-grade the quality of work, enhancing the teachers' competencies to keep up with the world trend, **directing**, the basic educational institute administrators had responsibility to meet the target of administration, **controlling**, the basic educational institute administrators had duties to supervise subordinates to abide by rules and regulations and correct the loopholes of the operation.